

Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ;

Εισαγωγικές σκέψεις

Με άρθρο ή χωρίς άρθρο καλούμεθα να ορίσουμε διάφορα ουσιαστικά με άλλα ουσιαστικά σὰ νὰ ἦταν εὐκολο νὰ προσδιορίσουμε τὸ τί ἐστὶ κάτι με κάτι ἄλλο. Συνήθως ἀκολουθεῖ μία σειρά λέξεων ἐπεξηγηματικῶν ὡσὰν ἡ πολυωνυμία νὰ μποροῦσε νὰ ἐξαντλήσει τὶς ὀρίζουσες τοῦ ἀντικειμένου πού ἐπιθυμοῦμε νὰ καθορίσουμε. Ἐχοντας, ὅμως, ὀρίσει κάτι δὲν ἀρκούμεστε ἀπλᾶ στὸν ὀρισμὸ ἀλλὰ θέλουμε νὰ προβοῦμε σὲ ἐνέργειες ἡ μᾶς ὡθοῦν ἄλλοι σὲ μία ἐνεργοποίηση με τρόπο προστακτικό. Γιὰ παράδειγμα, στὸ «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδὸς» ἀκολουθεῖ τὸ «ἀκολουθεῖτω μοι» (Ἰωάννου 14,16 - Ματθαίου 16,24) προϋποθέτοντας βεβαίως μία βούληση («εἴ τις θέλει») γιὰ ἀκολουθία καὶ γιὰ δράση.

Σ' αὐτὲς τὶς σκέψεις ὁδηγήθηκα πηγαίνοντας σὲ μία ἔκθεση φωτογραφίας φίλου. Πήγαυα νωρίτερα ἀπὸ τὴν ὥρα τῶν ἐγκαυνίων ὁπότε εἶχα λίγο καιρὸ νὰ περιδιαβάζω στὸν δρόμο ἢ νὰ διαβάζω τὶς τελευταῖες εἰδήσεις στὶς ἀναρτημένες ἐφημερίδες στὰ περίπτερα. Ἐνας πίνακας πλαστικοποιημένος μοῦ τράβηξε τὴν προσοχή. Ὡς ἐπιγραφή εἶχε: Ἡ Ζωὴ εἶναι... Ἀκολουθοῦσαν δεκαεξὶ οὐσιαστικά: Ὁμορφιά, εὐκαιρία, ὑπόσχεση, πίκρα, τραγωδία, εὐλογία, ἀγάπη, καθῆκον, μυστήριο, θησαυρός, ὕμνος, ἔρωτας, παιχνίδι, περιπέτεια, ὄνειρο, εὐτυχία. Ὁ συντάκτης τοῦ κειμένου δὲν δεχόταν καμία ἀντίρρηση γιὰτὶ δίπλα στὸ κάθε οὐσιαστικὸ σοῦ ὑποδείκνυε ἀναντίρρητα συγκεκριμένο τρόπο δράσης με προστακτικὴ ἐγκλιση.

Μοῦ ἔκανε ἐντύπωση αὐτὸ τὸ «κατεβατό» οὐσιαστικῶν καὶ ρημάτων. Θέλησα νὰ τὸ ἀγοράσω ἀλλὰ ἦταν τὸ τελευταῖο ἀντίτυπο· πιθανὸν ὁ συντάκτης νὰ τοὺς προμήθευε καὶ ἄλλα στὸ μέλλον. Καλοῦ κακοῦ σ' ἓνα πρόχειρο χαρτὶ ἀντέγραψα τὸ περιεχόμενο καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφή μου με τὸν Ἡλεκτρικὸ μπόρεσα νὰ ἐμβαθύνω παίρνοντας τὴν ἀπόφαση τὶς σκέψεις μου νὰ τὶς ἀποτυπώσω σὲ χαρτὶ κρίνοντας ὅτι μπορεῖ νὰ χρησίμευαν καὶ σὲ

Τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ἄλλους. Δυστυχῶς τὸ κείμενο ἦταν ἀνυπόγραφο καὶ ἔτσι δὲν μπόρεσα νὰ ζητήσω τὴν ἄδεια γιὰ τὴν μεταφορὰ του ἐκτὸς περιπτέρου... Ἄς μᾶς συγχωρέσει ὁ ἐμπνευστὴς του. Ἄλλωστε πιστεύω ὅτι κρυφὴ ἐπιθυμία κάθε συγγραφέα εἶναι νὰ διαδίδονται οἱ ιδέες του. Θέλω νὰ ἐλπίζω ὅτι δὲν τὸν προδίδω ἂν παίρνοντας ὡς ἔναυσμα τὸ κείμενο του ἀναπτύξω τὶς σκέψεις πού μοῦ ἦλθαν διαβάζοντάς το.

Τὰ οὐσιαστικά καὶ τὰ ρήματα

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΟΜΟΡΦΙΑ. Θαύμασέ την.*

Πόσες φορές χανόμαστε στὴν καθημερινὴ τύρβη καὶ ἀφήνουμε ἓνα ὀλόκληρο ποτάμι νὰ μᾶς ξεφύγει μέσα ἀπὸ τὰ χέρια. Χάνουμε τὴν ὁμορφιά τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἐσωτερικὴ δική μας. Περισπώμεθα περὶ πολλὰ καὶ χάνουμε τὸ κάλλος πού μᾶς περιβάλλει, τὴν ὁμορφιά πού σὴν σώζει. Δίκαια ἡ Ἐκκλησία μᾶς προβάλλει ὡς ἰδεῶδες τῆς τὸν φιλοκαλικὸ ἄνθρωπο.

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΕΥΚΑΙΡΙΑ. Ἀρπαξέ την.*

Ἡ βιβλικὴ ἔννοια τοῦ χρόνου ὡς καιροῦ, συναντᾶ τὴν ἀρχαιοελληνικὴ ἀντίληψη τοῦ καιροῦ ὡς εὐκαιρίας, ὡς τῆς εὐνοϊκῆς καὶ «σωστῆς» στιγμῆς πού δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ προσπεράσει.

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΥΠΟΣΧΕΣΗ. Τήρησέ την.*

Στὴ σημερινὴ ἐποχὴ οἱ ὑποσχέσεις συνιστοῦν «πρόκληση γιὰ μὴ τήρηση». Εἶναι γνωστὴ ἄλλωστε ἡ ρῆση «τὸ τάξιμο δὲν χαλαεὶ σπῆτι ἀλλὰ τὸ δόσιμο» πού μᾶς ἐλευθερώνει ἀπὸ δεσμεύσεις. Ἄς γίνουμε ὡς τὰ παιδιά πού ἢ στιχομυθία τους: «Ἐποσχέσου» - «Ἐπόσχομαι» ἦταν κανόνας ζωῆς.

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΠΙΚΡΑ. Ξεπέρασέ την.*

Ἐμεῖς μένουμε τὶς περισσότερες φορές με τὶς πικρίες μας. Κι εἶναι πολλές οἱ περιπτώσεις πού ἡ ζωὴ μᾶς πικραίνει κι ἡ πίκρα μᾶς δὲν γλυκαίνει με τίποτε. Τότε γινόμαστε πικρόχο-

λοι με τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ με τοὺς ἄλλους καὶ φαρμακωνοῦμε τὴ ζωὴ μας. Τότε θυμᾶμαι τὸν Γέροντα Πορφύριο πού ἐπεκαλεῖτο τὸν «γλυκυτάτο Ἰησοῦ». Κάτι θὰ ἤξερε αὐτὸς γιὰ τὴν πηγὴ τῆς γλυκύτητος.

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΤΡΑΓΩΔΙΑ. Ἀντιμετώπισέ την.*

Πολλὰ μποροῦν νὰ συμβοῦν στὴ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου. Ἀρρώστιες, θάνατοι, φτώχεια, ἀνεργία, συμφορὲς τοῦ βίου. Δὲν πρέπει νὰ τὸ βάνεις κάτω οὔτε νὰ ὀπισθοχωρήσεις οὔτε νὰ γυρίσεις τὰ νῶτα σου γιὰτὶ θὰ δεχθεῖς πλήγματα πίσωπλατα. Τὶ ὠραία λέξη τὸ ρῆμα ἀντι-μετωπίζω. Τὸ μέτωπο ψηλά. Νὰ θυμᾶσαι ὅτι στὴ λύση τῆς τραγωδίας, τῶν τραγωδιῶν ὑπάρχει ἓνας ἀπὸ μηχανῆς θεός. Ὁ Εὐριπίδης τὸν ἀνακάλυψε εὐστοχα. Ὁ Θεὸς ἡμῶν μᾶς ἀποκάλυψε ὅτι «μεθ ἡμῶν ἐστὶ πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας».

• *Ἡ Ζωὴ, ὅμως, εἶναι καὶ ΕΥΛΟΓΙΑ. Δέξου την.*

Εἶναι, δηλαδή, ἓνα μεγάλο δῶρο, ἀνέλπιστο. Αὐτὴ ἡ ἐρμηνεία μοῦ ἔρχεται πρόχειρα. Δέξου την. Δὲν μπορεῖς νὰ δώσεις ἀντί-τιμο. Δὲν μπορεῖς νὰ τὴν ἐπιστρέψεις πίσω. Ὑποχρεῶσαι νὰ τὴν παραλάβεις σὰν μία «εὐλογία» ἀγιορείτικη. Ὅταν ἀρνούμενος νὰ πάρεις κάτι πού σοῦ προσφέρουν σὲ ἀφοπλίζουν λέγοντάς σου: εἶναι «εὐλογία».

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΑΓΑΠΗ. Νιώσε την.*

Σ' ἓναν κόσμο ποτισμένο με μῖσος, με ἀδιαφορία, ἐσὺ πρέπει νὰ κινεῖσαι μ' ἓνα «ἀνιχνευτὴ ἀγάπης». Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀγαπᾶς. Θὰ ἔλεγα ὅτι ὀφείλεις νὰ διακρίνεις τὰ παραμικρὰ σημάδια ἀγάπης γιὰτὶ ὑπάρχουν. Νὰ ἔχεις τὰ μάτια ἀνοιχτὰ κι ὅλες σου τὶς αἰσθήσεις ὀρθάνοιχτες καὶ γιὰ ψίχουλα ἀγάπης. Δὲν μπορεῖ, κάποιος μᾶς ἀγαπάει... Ἡ διαβεβαίωση τοῦ Παύλου ἀντηχεῖ ἐπικαιρα: «τὶς ἡμᾶς χωρίζει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ»;

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΚΑΘΗΚΟΝ. Ἀνάλαβέ το.*

Σὲ μία ἐποχὴ πού ὄλο γιὰ δικαιώματα μιλάμε ἄς θυμηθοῦμε καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις. Δὲν ὑπάρχουν μόνο ἀναλήψεις καταθέσεων ἀλλὰ καὶ ὑπηρεσιῶν, καθηκόντων.

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΜΥΣΤΗΡΙΟ. Ἐξερεύνησέ το.*

Οἱ ἐπιστήμονες ὄλο καὶ ἐρευνοῦν τὴν προέλευση τῆς ζωῆς καὶ τὰ μυστικά της. Ἐφθασαν νὰ ἀποκρυπτογραφήσουν καὶ τὸ ἀνθρώπινο γονιδίωμα. Ἡ ζωὴ δὲν ἐξαντλεῖται μόνο στὴν βιολογικὴ τῆς ὑπόσταση. Ἡ ζωὴ, ἂν εἶναι μυστήριο, εἶναι γιὰτὶ σοῦ προκαλεῖ ἀπορία, σὲ βάνει μπροστὰ στὸ ἀναπάντεχο καὶ στὸ ἄπειρο. Ἡ ἐξερεύνησή σου πάντως εἶναι περιορισμένη καὶ κατὰ μίαν ἄλλην ἐκδοχὴν «οὐ δέχεται τὸ μυστήριον ἔρευνας»!

• *Ἡ Ζωὴ εἶναι ΘΗΣΑΥΡΟΣ. Διαφύλαξέ τον.*

Τὸ ζήτημα με τοὺς θησαυροὺς δὲν εἶναι πῶς θὰ τοὺς βρεῖς ἀλλὰ πῶς θὰ τοὺς διαφυλάξεις. Θυμηθεῖτε τὸ σλόγκαν με τὸ νερό. «Προσέχουμε γιὰ νὰ ἔχουμε». Ἡ ζωὴ εἶναι θησαυρὸς ἀλλὰ ὄχι ἀδαπάνητος. Τὸ ἀποθέματά της ἐξαντλοῦνται. Εἶναι σὰν τὸν καλὸ μαργαρίτη πού γιὰ νὰ τὸν ἀγοράσουμε ξεπουλάμε ὅ,τι ἔχουμε καὶ δὲν ἔχουμε καὶ δὲν τὸν ρίχνουμε μετὰ ταῦτα στὰ σκυλιά. Εἶναι πολὺτιμη καὶ ἐφόσον εἶναι πολὺτιμη τὴ φυλάμε σὰν τὰ μάτια μας. Γιὰ νὰ μὴν ἀναγκασθοῦμε στὸ τέλος ἀναζητώντας τὴ νὰ διερωτηθοῦμε: «πού εἶναι ἡ Ζωὴ πού τὴ σπαταλήσαμε ζώντας»;

(Συνεχίζεται)

Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ:

Β'

• *Η Ζωή είναι ΘΗΣΑΥΡΟΣ Διαφύλαξέ τον.*

Το ζήτημα με τους θησαυρούς δεν είναι πώς θα τους βρεις αλλά πώς θα τους διαφυλάξεις. Θυμηθείτε το σλόγκαν με το νερό. «Προσέχουμε για να έχουμε». Η ζωή είναι θησαυρός αλλά όχι αδαπάνητος. Τα αποθέματά της εξαντλούνται. Είναι σαν τον καλό μαργαρίτη που για να τον αγοράσουμε ξεπουλάμε ό,τι έχουμε και δεν έχουμε και δεν τον ρίχνουμε μετά ταυτα στα σκυλιά. Είναι πολύτιμη και εφόσον είναι πολύτιμη τη φυλάμε σαν τα μάτια μας. Για να μην αναγκασθούμε στο τέλος αναζητώντας τη να διερωτηθούμε: «πού είν' η Ζωή που τη σπαταλήσαμε ζώντας»;

• *Η Ζωή είναι ΥΜΝΟΣ Τραγούδησέ τον.*

Αυτό σημαίνει ότι η ζωή δεν είναι μόνο κάτι το τετριμμένο, το καθημερινό που το βιώνεις και επιβιώνεις αλλά που αξίζει να της πλέξεις το έγκωμιο και να την ύμνησεις. Η ζωή σε ξεπερνάει όχι μόνο γιατί συνεχίζεται και μετά την αποχώρησή σου από τον κόσμο αυτό αλλά γιατί έχει την πηγή της και την αναφορά της στον ίδιο το Θεό. «Εγώ είμι όχι μόνο ή όδος, ή αλήθεια αλλά και η ζωή». Και ο ίδιος ένεψυσε στον άνθρωπο πνοή ζωής γι' αυτό τον ύμνο, τον εύλογο και τον ευχαριστούμε. Κάθε ύμνος στη ζωή είναι ύμνος στο Δημιουργό της.

• *Η Ζωή είναι ΕΡΩΤΑΣ 'Απόλαυσέ τον.*

Έδω, κάθε φορά που σκέπτομαι τον έρωτα συνειρμικά μου έρχεται στο νοῦ μία φράση του Ι. Χρυσόστομου που είναι απελευθερωτική και ισορροπεί αντίρροπες απόψεις που έρχονται να συγχύσουν τα πράγματα. «Δέν είναι ανθρώπινο κατασκευάσμα ή έρωτική επιθυμία που αναπτύσσεται ανάμεσα στον άνδρα και στη γυναίκα που έρχονται σε γάμο, αλλά ο Θεός έφύτεψε την επιθυμία αυτή μέσα στην ανθρώπινη φύση». Το απόλαυσέ τον μου θυμίζει αυτό που ο Ιερέας εύχεται στο τέλος της ακολουθίας του γάμου στη νύφη: «και σύ γυ-

να εύφραίνου τῷ ἰδίῳ ἀνδρί». Εὐφροσύνη και σωφροσύνη νὰ βασιλέψει στή ζωή τους. Σωφροσύνη, νὰ παίζουν, δηλαδή, σύμφωνα μέ τους κανόνες τῆς κατάστασης στήν ὁποία εὐρίσκονται.

• *Η Ζωή είναι ΠΑΙΧΝΙΔΙ Πάρε μέρος.*

Το παιχνίδι δεν είναι κάτι το παιδιάστικο. Από τους φιλοσόφους θεωρήθηκε ως σύμβολο του κόσμου. Για τα παιδιά παιχνίδι είναι μία μαθητεία, ιδανική μάθηση και τήρηση κανόνων συμμετοχής. Τα «παιχνίδια για ενήλικες» είναι κυρίως παιχνίδια έξουσίας που ξεμαθαίνεις ό,τι δημοκρατικό έμαθες. Η συμμετοχή είναι το κύριο χαρακτηριστικό ενός ομαδικού παιχνιδιού. Να πάρεις μέρος ακριβοδίκαια κι όχι να απαιτείς τη μερίδα του λέοντος. Να μη κωφεύεις στην πρόσκληση να χορέψεις ή να κλάψεις (πρβλ. Λουκᾶ 7, 32).

• *Η Ζωή είναι ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ Πάρε ρίσκο.*

Διακινδύνευσε. Συνήθως οί άνθρωποι προτιμούν την ασφάλεια, την ήσυχία τους. Η ζωή όμως είναι κίνηση. Έχουμε ανάγκη ασφαλῶν λιμένων. Όχι, όμως, τὰ καράβια νὰ μένουν σενέχεια έλλιμενισμένα. Χρειάζεται ν' ανοιχτούν στο πέλαγος έχοντας, όμως, επίγνωση τῶν κινδύνων ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύσουν. Διακινδυνεύω σημαίνει ὅτι ἔχω επίγνωση τῶν κινδύνων, μετρώ τὰ ὑπέρ και τὰ κατὰ και πορεύομαι ἀναλόγως. Ἄν περιέλθω σέ κινδύνους και θλίψεις τότε μπορῶ νὰ ἐπικαλεστώ και τήν ἀνωθεν βοήθεια για νὰ ἐπιτιμηθεῖ ὁ ἀνεμος και ὁ κλύδων τοῦ ὕδατος και νὰ μὴν ἀπωλεσθοῦμε (βλ. Λουκᾶ 8, 22-25). Ἐτσι ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ αἰφνίδια μεταστροφή τῆς κατάστασης. Ἄλλωστε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὀρίζεται ἡ λέξη περιπέτεια.

• *Η Ζωή είναι ONEIPO Κάντο αληθινό.*

Μία διαφημιστική έκστρατεία για την Ελλάδα που την υιοθέτησε και γνωστή ξενοδοχει-

ακή μονάδα πρόσταζε ὅλο τὸν περασμένο χρόνο: ζῆσε τ' ὄνειρο. Ἐδῶ προφανῶς μέ τὴν ἔννοια: ὅ,τι ἔχεις ὀνειρευθεῖ ὅτι θὰ εἶναι ἰδανικό για σένα νὰ κάνεις στίς διακοπές σου στο προσφέρουμε ἑμεῖς. Στὸν κατάλογό μας, ὁμως, ἀπαιτεῖται ἡ δική σου προσπάθεια. Δέν ἀφορᾶ μόνο διακοπές ἀλλά ἕνα σύνολο πραγμάτων που ἐπιθυμοῦμε νὰ πραγματοποιήσεις. Δέν ζεῖς στο ὄνειρο καταστάσεις που σέ ἱκανοποιούν στατικά ἀλλά σχεδιάζεις στο ξύπνιο σου κάτι που εἶναι «ὀνειρεμένο» ἀλλά ἔχεις βάσιμες ἐλπίδες νὰ βγεῖ ἀληθινό ἐπειδὴ ἐσύ μέ τρόπο δυναμικό θὰ τὸ κυνηγήσεις και φθάνοντάς το θὰ εὐτυχήσεις.

• *Η Ζωή είναι ΕΥΤΥΧΙΑ Τὴν ἀξίζεις.*

Ἐδῶ ἐνθυμοῦμαι ἕνα σεφερικό στίχο. «Ἄν εἶν' ἀνθρώπινος ὁ πόνος, οί ἄνθρωποι δέν ἔγιναν μόνο για νὰ πονοῦνε». Πραγματικά οί ἄνθρωποι ἀποβλέπουν στήν εὐτυχία χωρίς και καλά καλά νὰ μποροῦν και νὰ τήν προσδιορίσουν. Πολλοὶ τὴν ταυτίζουν μέ τὴν καλή τύχη, τὴν ἐπιτυχία, τὴν εὐημερία, τὴν ἀνευ λύπης και μετ' ἀνέσεως ζωή· τὸ ἀντίθετο τῆς δυστυχίας. Ὁ Ἄριστοτέλης μάλιστα τὴν διακρίνει ἀπὸ τὴν εὐδαιμονία και θεωρεῖ τὴν εὐτυχία τμήμα της. Τελευταία ἔχουν δεῖ τὸ φῶς τῆς δη-

μοσιότητος ψυχοκοινωνικές ἔρευνες για τὴν εὐτυχία, ὅπου οί ἀπαντήσεις δείχνουν ὅτι οί ἄνθρωποι θεωροῦν ὅτι ἔχουν δικαίωμα στήν εὐτυχία, τὴν ἀξίζουν, εἶναι ἀξιοὶ γι' αὐτήν. Νὰ σημειώσω ὅτι ὁ ἐπιτραπέζιος ἡμεροδείκτης τοῦ 2008 τοῦ «Le Monde des Religions» ἰχνηλατεῖ «τοὺς δρόμους τῆς εὐτυχίας». Σὰς θυμίζω τὸν χαιρετισμὸ παλαιότερης ραδιοτηλεοπτικῆς ἐκπομπῆς: Εὐτυχεῖτε. Ἡ εὐτυχία εἶναι συνυφασμένη μέ τὴν ἀνθρώπινη ὑπόσταση γι' αὐτὸ και ἡ εὐχή στοὺς νεονύμφους εἶναι «νὰ ζήσουν εὐτυχισμένοι». Μόνο που σύμφωνα μέ ἕναν σπουδαῖο ψυχοθεραπευτὴ «ἡ ἐπιτυχία τοῦ σύγχρονου γάμου θὰ πρέπει ν' ἀναζητηθεῖ περισσότερο στήν ἱκανότητα τῶν συζύγων παρά σέ μία αὐτονόητη εὐτυχία» (B. Harnik).

Αὐτὸ τὸ τελευταῖο μᾶς ὀδηγεῖ στο καταληκτικό συμπέρασμα:

• *ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ Η ΖΩΗ... Πάλαυσε γι' Αὐτήν.*

Δέν γνωρίζω τί πάλι θὰ προτιμήσουμε: ἑλληνορωμαϊκή, ἑλευθέρα, ἀνατολικές πολεμικές τέχνες! Ὁ ἄγνωστος συντάκτης μετὰ τὴν «οὐσιαστική» περιγραφή τῆς ζωῆς και τὴν «ρηματική» πραγμάτωσή της συνοψίζει κατηγορηματικά τὴν ὑπόθηκὴ του. Ἄφοῦ ἔτσι εἶναι ἡ Ζωή... πάλαυσε γι' Αὐτήν και συνέχισε τὸ δρόμο σου. Ἡ ζωή κατὰ μία ἐπιτυχή διατύπωση φίλου καθηγητοῦ κοινωνιολογίας εἶναι διαδρομὴ και σαν τέτοια πρέπει νὰ τὴν διατρέξεις (Δ. Μαγκλιβέρα, Ἡ ζωή ὡς διαδρομὴ. Δοκίμια αἰχμῆς, Οἱ ἐκδόσεις τῶν Φίλων, Ἀθήνα 2007).

Μόνον βάδιζε!

Τὸ κείμενο που προηγήθηκε μπορεῖ νὰ παραμείνει ἔτσι ὅπως γράφτηκε, ὡς ἀνάγνωσμα. Μπορεῖ, ὁμως, σέ ἠλεκτρονική παρουσίαση νὰ εἶναι πιὸ ἀποτελεσματικό και νὰ δώσει τὴ δυνατότητα μιᾶς πιὸ δημιουργικῆς εἰκονικῆς και μουσικῆς γραφῆς. Τὸ τελευταῖο ἀποτελεῖ μία πρόταση πρὸς τοὺς ἀναγνώστες μας και τοὺς παρακαλοῦμε νὰ στείλουν τίς ἰδέες τους καταγεγραμμένες σέ CD-ROM στή διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ ἢ στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση τοῦ συντάκτου τοῦ ἄρθρου (e-mail: astavrop@soctheol.uoa.gr).

(Τέλος)